

перший комплексний проект, спрямований на зміну статус-кво в регіоні; єдиний альтернативний шлях експорту нафти з регіону російському маршруту до Новоросійська. З 1993 року Росія, яка все ще є найбільш провідною силою в Центральній Азії та на Кавказі, зробила все можливе, щоб зберегти регіон під своїм безперечним контролем, використовуючи всі можливі політичні, економічні та військові інструменти в рамках своєї популярної доктрини «Близького Зарубіжжя». Вперше російська монополія на шляхи експорту нафти з Каспійського регіону була порушена. Ця стаття також аналізує хід подій, які призвели до реалізації газопроводу БТД, де американська політика відіграла важливу роль.

Ключові слова: США, нафтопровід Баку-Тбілісі-Джейхан, американська політика, Кавказ, проект.

УДК 327 (7352)

<http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.04.131-139>

Євген Пінак,
магістр правознавства,
член правління громадської організації
«Українська асоціація американістики»

ПІДГОТОВКА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ДО ВІЙНИ З ЯПОНІЄЮ: ПЛАНИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Анотація. В статті описуються загальні риси стратегічного планування збройними силами Сполучених Штатів Америки війни з Японською Імперією у період з 1906 по 1940 рік. Вказується на внутрішньополітичну причину появи цього плану та зовнішньополітичну причину його скасування. Розкриваються проблеми, з якими зітнулися американські військові планувальники під час розробки та підготовки до реалізації плану війни з Японією. Дається загальна оцінка результатів праці американських військових планувальників по розробці та підготовці до реалізації плану війни з Японією. Так, загальна стратегічна концепція плану війни США з Японією на загал витримала перевірку часом, що свідчить про високий рівень професіоналізму американських військових планувальників. Однак на заваді виконанню цих планів стали численні проблеми. Показується, що така складна справа, як стратегічне воєнне планування, має відбуватись на підставі чітко визначених політичним керівництвом країни вказівок, з урахуванням дипломатичних реалій та фактичних можливостей збройних сил країни. Стратегічні плани не повинні бути «річчю в собі» – вони мають регулярно переглядатись і, за потреби, змінюватись відповідно до реальної ситуації.

Ключові слова: Підготовка збройних сил США до війни з Японією, Помаранчевий план війни, Збройні сили США, стратегічне планування, Друга світова війна на Тихоокеанському ТВД.

Протягом 34 років збройні сили Сполучених Штатів Америки готувались до війни з Японською Імперією. Ця підготовка впливала на зовнішню політику США, на будівництво їх збройних сил (особливо Флоту (Військово-морських сил) США) і навіть на будівництво торгового флоту. Однак до цього часу в українській американістиці не було навіть загального огляду підготовки США до війни з Японією на рівні стратегічного планування. З іншого боку треба зазначити, що навіть в США існує лише одна монографія [7] та, частково, одна дисертація [9], спеціально присвячені детальному вивченню цього питання в цілому. Інші праці стосуються лише певних аспектів чи проблем цієї підготовки.

Підготовка до війни – це не лише створення планів можливих бойових дій, хоча іноді здається саме так. Плани створюються для того, щоб збройні сили країни були готові до війни, якщо вона все-таки розпочнеться. Саме тому у цій статті зроблена спроба не тільки описати самі плани, але й спробувати показати ті проблеми, з якими зіткнулись планувальники під час підготовки до війни з Японією. На жаль, величезний обсяг теми змусив автора розглянути її лише в загальних рисах, не заглиблюючись в деталі.

Слід зазначити, що підготовка США до війни з Японією почалась не з усвідомлення політичним чи військовим керівництвом США японської загрози, а з внутрішньополітичного скандалу. Після перемоги Японії у Російсько-Японській війні 1904-1905 років деякі кола американського суспільства почали бачити цю країну занадто сильною для Тихого океану. Вважалося, що після перемоги над Росією наступною ціллю Японії стануть США. У поєднанні із здавна існуючими у США расистськими настроями та побоюваннями щодо економічного панування вихідців з Азії на ринку дешевої робочої сили це призвело до того, що уряд американського штату Каліфорнія у 1906 році запровадив певні обмеження проти японських іммігрантів [11, с. 93]. Зрозуміло, така політика не сподобалась іммігрантам, яких підтримала обурена такими діями Японія. Це викликало шквал ксенофобської істерії в американських газетах, і навіть спровокувало кілька погромів. Намагаючись використати народний гнів у своїх інтересах, деякі політики та автори почали пророкували можливий напад Японії на США [7, с. 21]. Звичайно, японці не збирались тоді воювати з США, які підтримали Японію під час Російсько-Японської війни. Однак Флот США із задоволенням скористався міфічною японською загрозою для презентації керівництву країни плану війни з Японією, який забезпечував йому добре фінансування [9, с. 145]. Цікаво, що по інший бік Тихого океану схожі речі робив і Японський імперський флот, лякаючи свій народ міфічною загрозою з боку США [10, с. 130-133].

Однак навіть плани оборони від фіктивної японської загрози висвітлили серйозні проблеми. У той час майже весь Флот США базувався на східному (атлантичному) узбережжі США. Навіть щоб прийти на захист західного (тихоокеанського) узбережжя США, йому було потрібно пройти величезний шлях навколо Південної Америки [7, с. 32]. Дорога від західного узбережжя США до Філіппін (які з 1898 року належали США та були головним форtpостом американського впливу у Азії) чи напряму до Японії була коротшою, але тут приходилося базуватись на слабо розбудовані бази західного узбережжя США (військова та морська база на Гавайських островах стала повноцінною базою лише у 1920-х роках, а розташований у центральній частині Тихого океану американський острів Гуам так і не змогли перетворити на повноцінну базу чи навіть стоянку флоту). Похід американської ескадри (так званий «Великий білий флот») навколо світу у 1907-09 роках показав, що такий похід в принципі можливий, але військові планувальники чудово розуміли, що заздалегідь підготовлений похід у мирний час відрізняється від раптового перекидання флоту під час війни [7, с. 89-90]. Це розуміння призвело до будівництва флотом великих «трансoкеанських» транспортів вугілля, обладнаних системою завантаження вугілля на бойові кораблі у відкритому океані, а пізніше – великотоннажних танкерів із системою заправки у відкритому океані.

Ситуація значно покращилась у 1914 році, коли завершилось будівництво Панамського каналу, який дозволив значно скоротити шлях між східним та

західним узбережжям США [7, с. 32]. Однак вже за два місяці по тому стратегічна ситуація знову погіршилась, оскільки німецькі володіння у центральній частині Тихого океану захопили японці. Відтепер між Гавайями та Філіппінами розташовувались японські володіння (окрім острова Гуам). Більше того – згідно рішень Версальської конференції у 1920 році захоплені у Німеччини острови були передані під постійне управління Японської імперії. Оскільки передача відбулась згідно мандату новоствореної Ліги націй, ці острови часто називали Мандатними островами [6, с. 2].

Частково полегшило ситуацію підписання у 1922 році у Вашингтоні угоди, згідно якої Японія погодилась не будувати морських та військових баз на Мандатних островах. Однак у відповідь і США були змушені відмовитись від будівництва нових та розширення старих укріплень та баз на Філіппінських островах, а острів Гуам залишився зовсім без укріплень [12].

Саме в таких політико-географічних умовах американські військові планувальники були змушені готувати нові версії плану війни з Японією у міжвоєнний період. Цікаво, що офіційної назви план війни США з Японією не мав – існували лише офіційні номери та дати документів/протоколів, що затверджували план в цілому чи якусь його частину. Однак неофіційно цей план був відомий у військових колах, як «Помаранчевий план», оскільки у американському військовому плануванні саме цей колір позначав Японію та її збройні сили (США та їх збройні сили позначались, як «сині») [7, с. 1-2].

У загальних рисах війна з Японією у рамках «Помаранчевого плану» бачилась американським військовим наступним чином [7, с. 3-5].

На першому етапі Японія мала розпочати війну атакою Філіппінських островів, Гуаму та інших дрібних американських островів у центральній частині Тихого океану. У найгіршому варіанті очікувались також атаки проти Гавайських островів та навіть Тихоокеанського узбережжя США. На другому етапі США, зосередивши на Тихоокеанському узбережжі необхідні сили, розпочинали наступ через острови центральної частини Тихого океану у напрямку Філіппін, які вони мали відбити. Третій етап передбачав блокаду Японії. Вважалося, що позбавлена доступу до потрібного їй імпорту, послаблена бомбардуванням її важливих центрів з моря (а пізніше – ще й з повітря) Японія раніше чи пізніше капітулює.

Планування операцій першого етапу, на загал, було справою Армії, оскільки американський Флот на початку війни з Японією відігравав лише допоміжну роль. Враховуючи слабкість американського гарнізону Філіппінських островів, якого банально не вистачало на оборону всього архіпелагу, плани передбачали відведення військ на півострів Батан (на острові Лусон) та розташований поруч острів-фортецю Коррегідор, які було легко обороняти. При цьому ці позиції блокували доступ до Манільської бухти – найкращого місця для бази флоту на Філіппінах [7, с. 54]. Планувальники вважали, що на цих позиціях американські війська можуть протриматись без допомоги ззовні до 6 місяців [1, с. 154]. Невеликі сили Флоту, що базувались на Філіппінах, мали допомагати Армії у обороні архіпелагу [7, с. 60, 62].

Планування операцій другого етапу, навпаки, було насамперед справою Флоту. Саме він мав забезпечити безперешкодне перевезення армійських частин через Тихий океан на допомогу гарнізону Філіппін. При цьому флотські плани ділились поміж двома принципово різними точками зору, які можна умовно назвати «ризиковою» та «обережною». Представники першої точки зору логічно

зауважували, що для дієвої допомоги гарнізону Філіппін Флот має перекидати війська максимально швидко, без зупинок, не зважаючи на ризики. Представники другої точки зору не менш логічно зауважували, що рух військ до Філіппін має проходити повз острови центральної частини Тихого океану, де японський флот спробує атакувати конвой з військами, а за корисної для себе ситуації спробує навіть нав'язати американцям вирішальну битву за панування на Тихому океані (як, власне, японці і планували [3, с. 291; 5, с. 114-116]). При цьому японці будуть діяти біля своїх баз та на знайомій їм акваторії, в той час, як Флот США буде далеко від своїх баз та буде обтяжений обов'язком захищати конвой з підкріпленнями для Філіппін. У зв'язку з цим вони пропонували не поспішати, та перед рухом військ безпосередньо до Філіппін подбати про захоплення проміжних баз на Мандатних островах для забезпечення «розчистки дороги» [7, с. 79].

Третій етап операцій американські військові детально не опрацьовували, але в загальних рисах операції цього етапу бачились їм наступним чином. На початку планувалась вирішальна битва між американським та японським флотом (якщо така битва вже не відбулась під час другого етапу), без перемоги у якій американці не могли організувати блокаду Японії [7, с. 159-162]. Крім того, для забезпечення блокади передовими базами планувалось поступово захопити, серед іншого, окремі острови архіпелагу Рюкю, порт Кірю у північній частині острова Формоза (сучасний Цзілун на острові Тайвань), острова Гото, острів Цусіма тощо. З цих баз і з баз на Філіппінах морські, а з 1920-х років – ще й повітряні сили мали організувати морську блокаду Японських островів [7, с. 157]. При цьому блокаду американці планували організувати, чітко дотримуючись діючих у той час норм і правил морської блокади, які надзвичайно ускладнювали дії на комунікаціях підводних човнів [4, с. 87-93].

На додаток до блокади планувалось організувати морські та повітряні атаки важливих об'єктів промисловості та транспортної інфраструктури на самих Японських островах [7, с. 162-164].

Враховуючи, що Японія значною мірою залежала від імпорту харчів і сировини та експорту продукції своєї промисловості, американці були впевнені, що у умовах серйозної блокади вона раніше чи пізніше запросить миру – звичайно, на американських умовах. У випадку, якщо б Японія відмовилась здаватись, американські військові планували навіть висадки десантів для захоплення Японських островів. Однак вони чудово розуміли складність цієї справи, і тому висадка десанту на територію вважалась крайнім заходом [7, с. 165-166].

Слід зазначити, що навіть при самих оптимістичних підрахунках війна з Японією не вважалась швидкою справою. Так у 1928 році навіть при успішному застосуванні «ризикової» стратегії швидкого підсилення Філіппін, при успішній боротьбі з японським флотом за панування на морі, при успішному захопленні передових баз фінальну стадію блокади Японії планувалось розпочати на 690-й день від початку мобілізації, а сама війна мала тривати не менше двох-трьох років навіть при капітуляції Японії без висадки військ США на Японські острови [7, с. 155].

Однак спроби втілити загальні побажання планувальників у конкретні проекти планів бойових дій наштовхнулись на сувору реальність, викликану, насамперед, браком коштів для підтримання Армії і Флоту США у належній готовності у мирний час.

По-перше, аж до початку 1940-х років у американців на Філіппінах бракувало сил для міцної оборони навіть окремих важливих баз [9, с. 98-99]. Крім того, самі бази зовсім не були неприступними фортецями: спочатку їх розбудові заважав брак коштів, а потім – вимоги Вашингтонського договору. Внаслідок цього американські сили відсічи, якщо тільки вони не прибували дуже швидко, мусли не допомагати гарнізону Філіппін, а завойовувати заново Філіппінський архіпелаг, на якому японські війська мали час закріпитись. Це вимагало солідної кількості військ та додаткового часу на підготовку. Не дивно, що деякі військові (насамперед з Армії США) пропонували взагалі не відправляти флот до Філіппін після початку війни, і йти відбивати їх лише після 2-3 років підготовки [7, с. 168; 13, с. 414-415].

По-друге, усі плани швидкої допомоги Філіппінам чомусь вважали, що як Армія, так і Флот США мають наготові усі необхідні війська, авіацію, транспортні та допоміжні кораблі, запаси – чого фактично ніколи не було в наявності [9, с. 87]. Тож, навіть у випадку, якщо б американські війська на Філіппінах і змогли б протриматись навіть 6 місяців, не було жодної гарантії, що за цей час їм встигнуть прийти на допомогу. А спробам планувальників вдосконалити мобілізаційну готовність заважав знов-таки брак коштів.

По-третє, із отриманням Японією контролю над Мандатними островами у 1919 році стало ясно, що відтепер просто проскочити повз центральну частину Тихого океану буде неможливо і слід готуватись до серйозних боїв в цьому районі. Хоча Японія і погодилась із вимогами Вашингтонського договору не будувати там військові, морські та повітряні бази, їх ніхто не заважав готуватись до їх розбудови, яка мала розпочалась у передвоєнний період (як воно і сталось фактично) [8, с. 162]. Враховуючи погану організацію американської розвідки в цьому регіоні, військове керівництво США мало лише загальне уявлення про роботи японців з укріплення островів, що призвело до переоцінки можливостей збройних сил Японії по обороні Мандатних островів [7, с. 173-174].

Враховуючи перелічені вище фактори, не дивно, що при спробі актуалізації «Помаранчевого плану» у 1930-х роках планувальники все більше і більше «утикались» в проблеми першого етапу наступу через Мандатні острови. Якщо на початку 1930-х американські планувальники ще сподівались «проскочити» їх без тривалих зупинок, то наприкінці 1930-х за перші 6 місяців війни вони очікували лише добратись до великого атолу Трук у центральній частині Мандатних островів [7, с. 228], а подальші плани наступу до Філіппін ставали все більш розпливчастими. Причому навіть ці – набагато більш обмежені і обачливі плани – не були забезпечені військами, транспортом та ресурсами, особливо з боку Армії США, яка явно втратила віру у можливість швидкого наступу до Філіппін. Тим не менш, із впертістю, гідною кращого застосування, Флот США продовжував підтримувати «Помаранчевий план» [7, с. 228]. Це полегшувалось відсутністю чітких вказівок від політичного керівництва США, яке до кінця 1930-х років фактично усунулось від політичного керівництва військовим плануванням.

Остаточно поховав «Помаранчевий план» лише розгром Франції влітку 1940 року, після якого Німеччина разом із своєю союзницею Італією змогли отримати вирішальний вплив у Європі. Більше того: у випадку виходу з війни останнього серйозного супротивника Німеччини – Великобританії, держави так званої «Осі» (Німеччина, Італія, Японія) ставали найпотужнішим союзом у світі [6, с. 11-12]. Керівництво США не бажало цього допустити, тож розпочало активну допомогу Великобританії. Оскільки і найсильніші супротивники, і головний союзник США

відтепер знаходились у Європі, саме цей регіон став стратегічним пріоритетом США, а Тихоокеанський регіон отримав другорядне значення [6, с. 25-26].

Більше того, ще у 1939 року американське політичне керівництво прийшло до висновку, що США, як правило, будуть воювати з іншими країнами не сам-на-сам, а у складі коаліції проти іншої коаліції [6, с. 7-8]. Ця зміна засад військового планування відобразилось і в назвах воєнних планів. Якщо до цього часу усі плани мали «однокольорові» назви відповідно до умовного кольору, присвоєного тій чи іншій країні, то відтепер вони мали «багатокольорову» назву «Радуга» та порядковий номер у залежності від версії [6, с. 6].

Остаточна версія стратегічного плану, з якою збройні сили США вступили до Другої Світової Війни у грудні 1941 року, називалась «Радуга-5» [6, с. 45-46].

Відповідно до цього плану та окремих планів, що були розроблені на його базі Армією та Флотом США, головні зусилля збройних сил США мали бути зосереджені на Європейському ТВД, де США спільно с Великобританією мали готуватись до висадки морського десанту у континентальній Європі, який кінець-кінцем мав привести до розгрому Німеччини та Італії [6, с. 44].

На Тихоокеанському ж ТВД на початку війни з Японією Філіппіни мали оборонятись без допомоги ззовні стільки, скільки це було можливо [1, с. 156]. Азійський флот США мав покинути Філіппіни та відступити на південь, де разом із британськими, австралійськими, індійськими та нідерландськими силами він мав брати участь в обороні Малайзії та Нідерландської Ост-Індії (нинішня Індонезія). Головні ж сили Армії та Флоту США мали зосередитись на обороні східної частини Тихого океану до того часу, як США зможуть накопичити достатньо сил для контрнаступу. При цьому деталі самого контрнаступу в плані не обговорювались [6, с. 45].

Реальна історія Другої світової війни на Тихому океані показала, що навіть на цьому театрі військових дій, де бойові дії чисто фізично були «прив'язані» до відносно невеликої (як на розмір Тихого океану) кількості баз, довоєнні плани війни можуть суттєво відрізнятись від фактичного ходу бойових дій. Однак було б несправедливим через це звинувачувати американських планувальників у обмеженості та непрофесіоналізмі. Навіть найкращі планувальники не могли «стрибнути вище голови» та передбачити у 1920-х роках, наприклад, коаліційну війну разом з Великобританією і Британською Імперією чи появу бомбардувальника Б-29 із фантастичною, як на 1920-і роки, дальністю польоту. Не могли планувальники передбачити і боротьбу амбіцій між Армією та Флотом США, яка привела до проведення у 1942-44 роках фактично двох паралельних американських кампаній в південно-східній - центральній частинах Тихого океану [2, с. 504-510].

Та навіть у істотно відмінних, ніж у міжвоєнні роки, стратегічних реаліях, загальна стратегічна концепція плану війни США з Японією на загал витримала перевірку часом, що свідчить про високий рівень професіоналізму американських військових планувальників.

Проте не слід забувати, що між стратегічною концепцією та практичним її виконанням лежить величезна кількість оперативних, тактичних, логістичних та інших планів, які треба розробити для втілення цієї концепції в життя. І тут американським планувальникам цілком справедливо можна закинути те, що, навіть знаючи про численні вади і не реалістичність багатьох планів війни з Японією та неготовність збройних сил США до практичного виконання цих планів, вони все

одно намагались дотримуватись їх до останнього навіть попри зміну загальної стратегічної ситуації.

Ще гіршим є те, що цей брак гнучкості значним чином впливав із ставлення політичного, дипломатичного та військового керівництва США (причому Армія та Флот часто виступали окремо, а не разом), яке ставило бюрократичні інтереси свого департаменту чи свої власні симпатії/антипатії вище, ніж загальні інтереси США у майбутній війні проти Японії [9, с. 95, 142-147]. Лише під час праці над «багатокольоровими» планами у 1939-41 роках політичне керівництво США спроміглося не тільки видати військовим планувальникам конкретні вказівки щодо засад стратегічного планування (в тому числі і щодо можливої війни проти Японії), але й організувати координацію зусиль дипломатів та військових для спільної праці з розробки військових планів (хоча усіх проблем це не усунуло) [9, с. 149].

Викладене вище наочно показує, що така складна справа, як стратегічне воєнне планування, має відбуватись на підставі чітко визначених політичним керівництвом країни вказівок, з урахуванням дипломатичних реалій та фактичних можливостей збройних сил країни. Стратегічні плани не повинні бути «річчю в собі» – вони мають регулярно переглядатись і, за потреби, змінюватись відповідно до реальної ситуації.

Література

1. Command decisions / M. Blumenson [et al.]. – Washington, D.C. : Office of the Chief of Military History Dept. of the Army, 1987. – 531 p.
2. Ellis, J. Brute Force; Allied Strategy and Tactics in the Second World War / J. Ellis. – London : Andre Deutsch, 1990. – 643 p.
3. Evans, D. C. Kaigun: strategy, tactics, and technology in the Imperial Japanese Navy, 1887–1941 / D. C. Evans, M. R. Peattie. – Annapolis, Maryland : Naval Institute Press, 1997. – 768 p.
4. Holwitt, J. I. “Execute against Japan”: freedom-of-the-seas, the U.S Navy, fleet submarines, and the U.S. decision to conduct unrestricted warfare, 1919-1941: Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy in the Graduate School of The Ohio State University / Joel Ira Holwitt ; Graduate School of The Ohio State University. – Columbus, 2005. – 363 p. [Online] – Mode of Access: https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/osu1127506553/inline [Accessed: 9th January 2018]. – Title from the Screen.
5. Lacroix, E. Japanese Cruisers of the Pacific War / E. Lacroix, W. Linton. – Annapolis, Maryland : Naval Institute Press, 1997. – 880 p.
6. Matloff, M. United States Army in World War II. The War Department. Strategic planning for coalition warfare 1941-1942 / M. Matloff, E. M. Snell. – Washington, D.C. : Center of Military History, 1952. – 480 p.
7. Miller, E. S. War Plan Orange: The U.S. Strategy to Defeat Japan, 1897–1945 / E. S. Miller. – Annapolis, Maryland : Naval Institute Press, 1991. – 509 p.
8. Peattie, M. R. Sunburst: The Rise of Japanese Naval Air Power, 1909–1941 / M. R. Peattie. – Annapolis, Maryland: Naval Institute Press, 2007. – 392 p.
9. Pedler, S. J. Institutional politics and the U.S. military's War plan Orange: A Thesis Submitted to the Graduate College of Bowling Green State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts / Steven J. Pedler; Graduate College of Bowling Green State University. – Bowling Green, 2007. – 162 p. [Online] – Mode of Access: https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/bgsu1182351613/inline [Accessed: 9th January 2018]. – Title from the Screen.
10. Schencking, C. J. Making Waves: Politics, Propaganda, And The Emergence Of The Imperial Japanese Navy, 1868–1922 / C. J. Schencking. – Stanford, California : Stanford University Press, 2005. – 297 p.
11. Takahashi, F. The First War Plan Orange and the First Imperial Japanese. Defense Policy: An Interpretation from the Geopolitical Strategic Perspective / F. Takahashi // NIDS Security Reports. – 2004. – № 5. – P. 68-103. [Online] – Mode of Access:

http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/kiyo/pdf/bulletin_e2003_4.pdf [Accessed: 9th January 2018]. – Title from the Screen.

12. Treaty Between the United States of America, the British Empire, France, Italy, and Japan, Signed at Washington, February 6, 1922. [Online] – Mode of Access: https://en.wikisource.org/wiki/Washington_Naval_Treaty,_1922 [Accessed: 9th January 2018]. – Title from the Screen.

13. Watson, M. S. United States Army in World War II. The War Department. Chief of Staff: Prewar Plans and Operations / M. S. Watson. – Washington, D.C.: Center of Military History, 1950. – 551 p.

References

1. BLUMENSON, M. et al. (1960, reprinted 1987) *Command decisions*. Office of the Chief of Military History Dept. of the Army. Washington, D.C.

2. ELLIS, J. (1990) *Brute Force; Allied Strategy and Tactics in the Second World War*. Andre Deutsch.

3. EVANS, D. C. and PEATTIE, M. R. (1997). *Kaigun: strategy, tactics, and technology in the Imperial Japanese Navy, 1887–1941*. Annapolis, Maryland: Naval Institute Press.

4. HOLWITT, J. I. (2005) "*Execute Against Japan*", Ph.D. dissertation, Ohio State University. [Online] Available from: https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/osu1127506553/inline. [Accessed: 9th January 2018]

5. LACROIX, E. and LINTON W. (1997). *Japanese Cruisers of the Pacific War*. Naval Institute Press.

6. MATLOFF, M. and SNELL, E. M. (1952) *United States Army in World War II. The War Department. Strategic planning for coalition warfare 1941-1942*. Center of Military History. Washington, D.C.

7. MILLER, E. S. (1991). *War Plan Orange: The U.S. Strategy to Defeat Japan, 1897–1945*. Annapolis, MD.

8. PEATTIE, M. R. (2007). *Sunburst: The Rise of Japanese Naval Air Power, 1909–1941*. Annapolis, Maryland: Naval Institute Press.

9. PEDLER, S. J. (2007) *Institutional politics and the U.S. military's War plan Orange*. A Thesis. [Online] Available from: https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/bgsu1182351613/inline [Accessed: 9th January 2018].

10. SCHENCKING, C. J. (2005). *Making Waves: Politics, Propaganda, And The Emergence Of The Imperial Japanese Navy, 1868–1922*. Stanford University Press.

11. TAKAHASHI, F. (2004). The First War Plan Orange and the First Imperial Japanese. Defense Policy: An Interpretation from the Geopolitical Strategic Perspective. *NIDS Security Reports, No.5 (March 2004)*. [Online] Available from: http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/kiyo/pdf/bulletin_e2003_4.pdf [Accessed: 9th January 2018].

12. Treaty Between the United States of America, the British Empire, France, Italy, and Japan, Signed at Washington, February 6, 1922. [Online] Available from: https://en.wikisource.org/wiki/Washington_Naval_Treaty,_1922 [Accessed: 9th January 2018].

13. WATSON, M. S. (1950) *United States Army in World War II. The War Department. Chief of Staff: Prewar Plans and Operations*. Center of Military History. Washington, D.C.

Надійшла до редколегії 10.10.2017

Eugene Pinak, Master of Law, Board member of the Ukrainian Association for American Studies

PREPARATION OF US ARMED FORCES FOR THE WAR WITH JAPAN: PLANS AND REALITY

Abstract. *The article examines general aspects of the preparation of the United States Armed Forces for the war with Japanese Empire from 1906 until 1940. It is shown, that the origins of war plan were related to the US internal politics while the end of war plan is closely related to changing foreign policy of the United States. Problems, that faced US military planners during developing and preparing for the implementation of the war plan against Japan, are revealed. A general assessment of the work of US military planners on the development and*

preparation for the implementation of the plan of war against Japan is given. Thus, the overall strategic concept of the US war plan against Japan has generally endured a test of time, indicating the high level of professionalism of US military planners. However, actual implementation of these plans was hampered by many problems. It is shown, that such a complicated matter as strategic military planning should take place based on country-specific guidance clearly defined by the political leadership, taking into account diplomatic realities and actual capabilities of the country's armed forces. Strategic plans should not be "things in themselves" – they should be reviewed regularly and, if necessary, changed according to the actual situation.

Key words: *Preparation of US Armed Forces for the war with Japan, War plan Orange, US Armed Forces, Strategic planning, Pacific Ocean Theater during World War II.*

УДК 327.52; 327.56

Макар Таран,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
голова правління громадської організації
«Українська асоціація американістики»

КИТАЙСЬКА ІНІЦІАТИВА «ОДИН ПОЯС – ОДИН ШЛЯХ» ТА СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ США

Анотація. *Основу озвученої лідером КНР Сі Цзіньпіном ініціативи «Один пояс – один шлях» лише на перший погляд складають геоекономічні вектори. Співробітництво в рамках двох шовкових шляхів має доповнюватися соціально-політичною та іншою динамікою. Ініціатива хоча й охоплює три континенти: Азію, Африку та Європу, проте її розвиток має глобальне значення і може стати кардинальним фактором змін у світоустрої, де вплив США та Заходу можна назвати системоформуючим. Автор статті намагається довести, що позитивний розвиток Ініціативи може стати не контр- але доповнюючою і багато в чому конкуруючою Заходу парадигмою світового розвитку, оскільки Китай засобом цього проекту може довести продуктивність власних цінностей прогресу. Глобальна стратегія США та відповідна стратегія щодо Китаю адміністрації Д.Трампа залишаються невизначеними. Ізоляціоністські та протекціоністські цінності, які виголошує американський президент, можуть ще більше підірвати довіру та ефективність міжнародних інституцій, проектів та програм, гарантом яких були Сполучені Штати. Останнім так чи інакше доведеться вибудовувати конкретну модель відносин з Ініціативою, адже вона зачіпає чутливі для Вашингтона регіони та країни, створює м'яке альтернативне джерело фінансово-інвестиційної допомоги та спрямована на створення принципово нових механізмів та форматів міжнародного співробітництва.*

Ключові слова: *ініціатива «Один Пояс – Один Шлях», США та світовий порядок, Китай, США та глобальне урядування, зовнішня політика Китаю, політика адміністрації Д.Трампа, глобальний розвиток.*

Наприкінці своєї останньої книги «Світовий порядок» класик американської зовнішньополітичної думки Г. Кіссінджер, розмірковуючи щодо основ формування світового порядку формулює тезу-пораду, яка має лягти в основу стратегічного мислення відповідних політикоформуючих груп у США: «...Історія не дає